

INVESTIGATION OF PRESERVICE TEACHERS' ATTITUDE TOWARDS CREATIVE DRAMA

Cemal AKÜZÜM¹, Rabia HEYBETOĞLU², Nuran ATEŞ², Halime KAYA², Mehtap SARAÇOĞLU*³

¹Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, 21280, Diyarbakır, Türkiye

²Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 21280, Diyarbakır, Türkiye

³Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, 56100, Siirt, Türkiye

* Corresponding author; mehtapsarac@siirt.edu.tr

This research is a study of preservice teachers' attitudes towards creative drama. The universe of the research is composed of 2855 preservice teachers who are studying in 17 departments of 5 different departments receiving students with the Undergraduate Placement Examination at Dicle University Ziya Gökalp Education Faculty. The sample is consist of 445 preservice teachers who are studying in 4 departments (Science Education, Preschool Education, Classroom Education, Social Studies Education) selected by criterion sampling method. Preservice teachers' views were obtained using the "Attitude Scale for Creative Drama in Education" developed by researchers. Research findings show that the attitudes of preservice teachers to the contributions of creative drama to "personal development" and "social inclusion" are at very high level, attitudes towards the dimension of, including expressions of negative and concern about the process, "practice process" are at medium level, general attitudes towards creative drama are at high level.

Key words: *Drama, creative drama, attitude, preservice teacher.*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YARATICI DRAMAYA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Bu araştırma, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarını ortaya koymaya yönelik bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde Lisans Yerleştirme Sınavı ile öğrenci alan 5 farklı bölümün 17 anabilim dalında öğrenim gören 2855 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklemi ise, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 4 Anabilim Dalında (Fen Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi) öğrenim gören 445 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının görüşleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Eğitimde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak alınmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS ve AMOS paket programları aracılığı ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları; öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın “kişisel gelişime” ve “sosyal olgunluğa” olan katkılarına yönelik tutumlarının çok üst düzeyde, olumsuz ve daha çok sürece ilişkin kaygı ifadelerini içeren “uygulama süreci” boyutuna yönelik tutumlarının orta düzeyde, yaratıcı dramaya yönelik genel tutumlarının ise üst düzeyde olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: *Drama, yaratıcı drama, tutum, öğretmen adayı.*

1. Giriş

Eğitim sistemimizde 2004 yılından beri kullanılan yapılandırmacı yaklaşım öğrencilerin yaparak yaşayarak aktif öğrenmeler gerçekleştirebildiği, öğretmeni rehber olarak görüp, öğrenciyi merkeze alan çağdaş bir yaklaşımdır. Günümüz eğitim sistemleri; yapıcı, keşfedici ve yeniliklere açık, kendini ifade edebilen, analiz ve sentez yeteneğine sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir[1]. Bu özelliklere sahip bireyleri yetiştirmede etkili olabilecek yöntemlerden biri de yaratıcı drama yöntemidir[2].

Yaratıcı drama; bireylerin doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro tekniklerinden yararlanarak bir grup çalışması içinde bir yaşantıyı, bir olayı, bir düşünceyi, bir eğitim ünitesini kimi zaman da soyut bir kavramı deneyim, gözlem ve yaşantıların gözden geçirildiği oyunsu süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır[3]. Adıgüzel[4] ise yaratıcı dramayı, bir grupla ve grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkarak, bir amacın, bir düşüncenin, doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerden yararlanarak, deneyimli bir lider eşliğinde, kendiliğindenliğe ve “-miş gibi” yapmaya dayalı olarak canlandırılması şeklinde tanımlamaktadır. Üstündağ[5], yaratıcı dramayı kuramsal ve uygulamalı (atölye)

çalışmalarıyla sürdürülen bir grup etkinliği, bireysel ve grupla geçirilen gelen yaşantıların oluşturulduğu bir süreçler bütünü, kurallar içindeki sonsuz özgürlüklerle yeni yaşantılar oluşturma, dramatik öğelerin işe koşulmasıyla gerçekleştirilen eylem ve çatışmalar üzerinde kurgulanan rol oynamalar şeklinde belirtmiştir. Burada en önemli nokta, yaratıcı dramada önceden yazılmış bir metne bağlı kalınmaması, öğrencilerin karşılaştıkları bir sorun karşısında nasıl çözüm önerileri getirecekleri, bunun bir sonucu olarak da yaratıcı düşünme becerilerini geliştirecekleri söylenebilir. Drama bu özellikleri ile düşünme becerilerini, yaratıcılığı, sözel ve yazılı iletişim becerilerinin gelişimini destekleyerek çocuğa önemli katkılar sağlamaktadır[6, 7].

Ezberciliğe karşı alternatif bir öğretim yöntemi olan yaratıcı drama [8], insanın kendisini başkalarının yerine koyarak çok yönlü geliştirdiği, yaratıcı bir biçimde kendini ifade edebilecek, araştırma istek ve duygusunun gelişmesine müsait, kısırlaştırıcı, buna karşılık angarya bir eğitimden ziyade bireyde eğitim ve öğretim isteğini artırıcı bir eğitim yöntemidir[9]. Drama, katılımcılara hem çalışma ortamında hem de özel yaşamda, yalnızken ya da başkalarıyla etkileşim halindeyken, ilişkileri ve sorunları anlamak, değerlendirmek, yorumlamak, sorgulamak ve gereken tutum ve davranışları ortaya koymak için yaratıcılıklarını olabildiğince kullanmalarını sağlayan bir öğrenme yöntemidir[10]. Drama yöntemi günümüzde çağdaş insanı yetiştirmede etkili, kalıcı, verimli öğrenme sağlayabilmek; öğrencinin bilişsel, devinışsel ve duyuşsal bütünlük içinde kendini gerçekleştirmesine olanak tanımak için bir öğretim yöntemi olarak eğitim sistemimiz içinde kendisine yer aramaktadır[11]. Dolayısıyla, yaratıcı dramanın eğitim sürecinde kullanılması etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine önemli ölçüde katkı sağlayacağı kaçınılmazdır.

Eğitimde yaratıcı dramanın kullanılmasının bireylerde olumlu yararları; yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlama[12], eleştirel düşünme yeteneği kazandırma[13], dil ve iletişim becerilerini geliştirme [14, 15], bireylerin hayal gücünü, hislerini ve düşüncelerini geliştirme[16, 17] şeklinde sıralanabilir. Scher ve Verrall[18]'e göre, yaratıcı drama bireylere; kendini ifade etme, hayal gücünün gelişimi ve sanatsal farkındalık, sosyal farkındalık, bilişsel farkındalık, konuşma akıcılığı, kendini tanıma, öz saygı geliştirme, kendine güven ve kendini disipline etme gibi özellikler kazanmasına yardım etmektedir. Şimşek ve Topal[19]'a göre, drama yaklaşımı öğrenciler üzerinde derse daha aktif katılma isteği uyandıracak ve drama etkinlikleriyle öğrencilerin verilmek istenen bilgi ve mesajları daha iyi ve daha kısa zamanda kavradıkları görülecektir. Ayrıca, yaratıcı drama çocuğa ekip çalışması nedeniyle sorumluluk alma ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırabileceği gibi, öğrencide kendini başkasının yerine koyabilme, dayanışma ve hoşgörü duygularını da geliştirir. Başka bir ifadeyle, öğrencinin bireysel ve sosyal beceriler bakımından daha iyi yetişmesini, başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurmasını, toplumsallaşmasını sağlar[20]. Öztürk[21] ise, drama çalışmalarının, öğrencilerin aktif ve üretken olmaları, sorunlar karşısında yaratıcı çözümler bulabilmeleri ve bu yaklaşımı diğer derslerde de kullanabilecek alışkanlıklara dönüştürmeleri için çok uygun bir yapıya sahip olduğunu ifade

ederek, bu sebeple dramanın yapılandırmacı eğitimdeki öneminin belginleştirilmesinin ve aktif olarak kullanılması gereken bir yöntem olduğunun ortaya konmasının gerekliliğini belirtmiştir. Dolayısıyla tüm eğitim kademelerinde ve her yaştan insana uygulanabilecek drama çalışmaları, eğitimin sıkıcı kalıplarını kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleştirilebilir ve kendini geliştirme gereksinimi duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir[22].

San[23], dramanın eğitimde kullanılması ile ilgili dramanın öğrenmeye ve varılan bilgilerin gözden geçirilmesi, irdelenmesi, farklı perspektiflerden tekrar ele alınması suretiyle yeniden yapılanmaya zemin hazırlandığını, bu nedenlerden ötürü yaratıcı dramanın eğitimde mutlaka kullanılmasının gerektiğini ifade etmektedir. Eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması çağdaş insanın toplumsal ilişkilerini düzenlemesine, kendisini tanımaya, üretmesine ve varlığını sergilemesine olanak sağlamaktadır[24].

Öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi almış ve uygulama denemeleri yapmış olması gerekmektedir. Çünkü öğretmen davranışları öğrencilerin öğrenmelerini ve başarılarını etkilemektedir [25]. Yaratıcı drama yönteminde öğrencilerin güvenini kazanmış, insana saygı duyan, değer veren, gözlem gücü ve sezgileri gelişmiş, pratik zekâsını kullanabilen, enerjisi yüksek, araştırmaya inanan, sabırlı ve sorumluluk duygusuna sahip, adil, duyarlı, sosyal-kültürel-sanatsal yaşamın içinde, deneyim ve birikim sahibi bir öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır[26]. Kendisi bu yöneme hâkim olmayan bir öğretmenin öğrencilere liderlik yapması söz konusu olamaz. Öğrencilerin; zeka, konuyla ilgili önbilgi, motivasyon ve kaygı durumlarını dikkate almalı, bu yöntemin öğrenciyi merkeze alan bir yöntem olduğunu unutmamalıdır[27]. Bu özelliklere sahip olmayan bir öğretmenin yaratıcı drama yöntemini sınıf içerisinde başarıyla uygulaması beklenemez. Başcı ve Gündoğdu[28]'ya göre de, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının gerek kendi kişisel gelişimleri gerekse mesleki gelişimleri açısından dramayı etkili bir öğretim yöntemi olarak derslerinde kullanabilmeleri büyük önem arz etmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının incelenmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarını incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları hangi düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları;
  - a. Cinsiyet,
  - b. Yaş,
  - c. Anabilim dalı,
  - d. Sınıf düzeyi,

- e. Mezun olunan lise türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedeflemektedir[29]. Tarama modeli ise, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Araştırmaya konu olan olayı birey ya da nesnelere herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Aranılan şey oradadır. Önemli olan, araştırmaya konu olan her ne ise onu uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir[30]. Bu araştırma kapsamında da öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumları ölçek yoluyla elde edilen verilere dayanarak betimlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde Lisans Yerleştirme Sınavı ile öğrenci alan 5 farklı bölümün 17 anabilim dalında öğrenim gören 2855 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklemine ise, araştırmanın desenine uygun olarak, öğretmen adayları arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan “ölçüt örnekleme” yöntemi ile seçilmiştir. Bu çalışmanın temel ölçütlerini, Eğitim Fakültesinde öğrenim görme ile drama/yaratıcı drama lisans dersini alıyor veya almış olma ölçütleri oluşturmaktadır. Bu temel ölçütler doğrultusunda, 4 Anabilim Dalının (Fen Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi) öğretim programında yer alan drama dersini alan 445 öğretmen adayı tespit edilerek toplam 300 öğretmen adayına ölçek dağıtılmış, uygun şekilde doldurulmayan ölçekler ayıklandıktan sonra toplam 287 ölçek değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik nitelikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadın öğretmen adayları grubun %65.2’sini (f=187) temsil ederken, erkek öğretmen adayları ise grubun %34.8’ini (f=100) temsil etmektedir. Katılımcı grubun yaşlarına göre dağılımına bakıldığında, öğretmen adaylarının %24.4’ü (f=70) 20 ve daha az yaş grubunda yer alırken, %75.6’sının (f=217) ise 21 ve üzeri yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Anabilim Dalı değişkenine göre, öğretmen adaylarının %41.5’i (f=119) Okul Öncesi Eğitimi, %13.9’u (f=40) Sosyal Bilgiler Eğitimi, %11.1’i (f=32) Fen Eğitimi ve %33.4’ü (f=96) ise Sınıf Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim görmektedir. Sınıf düzeyi değişkenine göre, öğretmen adaylarının %18.1’i (f=52) 2.sınıf düzeyinde öğrenim görürken, %41.8’i (f=120) 3.sınıf düzeyinde ve %40.1’i (f=115) ise 4.sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Son olarak, mezun olunan lise türü değişkenine göre, öğretmen adaylarının %51.9’u (f=149) genel liselerden mezun iken,

%33.8'i (f=97) Anadolu liselerinden, %14.3'ü (f=41) ise, meslek liselerinden mezun oldukları görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmaya Öğretmen Adaylarının Demografik Nitelikleri

<i>Demografik Nitelik</i>	Gruplar	N	%
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	187	65.2
	Erkek	100	34.8
<i>Yaş</i>	20 yaş ve daha az	70	24.4
	21 yaş ve üzeri	217	75.6
<i>Anabilim Dalı</i>	Okul Öncesi Eğitimi	119	41.5
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	40	13.9
	Fen Eğitimi	32	11.1
	Sınıf Eğitimi	96	33.4
<i>Sınıf Düzeyi</i>	2. sınıf	52	18.1
	3. sınıf	120	41.8
	4. sınıf	115	40.1
<i>Mezun Olunan Lise Türü</i>	Gene Lise	149	51.9
	Anadolu Lisesi	97	33.8
	Meslek Lisesi	41	14.3
<i>Toplam</i>		287	100

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarını alabilmek için, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Eğitimde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeği geliştirmek için madde oluşturma sürecinde detaylı bir şekilde ölçek hakkında alan yazın taraması yapılmış ve başka araştırmacılar tarafından geliştirilen benzer değerlendirme araçları[31,32] incelenerek gerçekleştirilmiştir. Madde havuzu toplam 32 madde içermiştir. Ölçek uygulanmadan önce, ölçeğin görünüş ve kapsam geçerliğini sağlamak için eğitim bilimleri alanında 3 uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütlere dayalı olarak ölçekten 6 madde silinmiş ve 2 yeni madde eklenmiştir. Uygulama öncesinde ölçekte toplam 28 madde yer almıştır.

Uygulama sonucunda ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity Testi ile incelenmiştir. Araştırmada, ölçeğin KMO değeri .863 bulunmuştur. Bu durum verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir [33]. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği ise Barlett Sphericity Testi ile test edilmektedir[34]. Barlett Sphericity testi sonucu χ^2 değeri 3403.018 ($p < 0.000$) olarak bulunmuştur. Sonucun anlamlı çıkması, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu

göstermektedir[35]. Böylece KMO ve Barlett Testi sonuçları, bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceğini, yani verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tablo 2).

Açımlayıcı faktör analizinde, ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin öz değerlerinin 1, maddelerin yük değerinin en az .30, iki faktörde yer alan maddeler arasındaki farkın en az .10 olmasına dikkat edilmiştir[35]. Yapılan analizler sonucunda yük değeri .30'un altında ya da iki faktörde de yer alıp yük değerleri birbirine yakın olan 4 madde analizden çıkarılmış ve geri kalan 24 madde 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörlerde yer alan maddelerin faktör yükleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Eğitimde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Faktör Analizi Sonuçları ve Cronbach-alfa Katsayıları

Faktör Adı	Madde Numarası	Faktör Yük Değeri	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Güvenirlilik Katsayısı (Cronbach's Alpha)
Kişisel Gelişim	1	.715	21,60	.86
	2	.800		
	3	.807		
	4	.750		
	5	.562		
	7	.528		
	8	.621		
	Sosyal Olgunluk	11		
12		.776		
13		.630		
14		.647		
15		.691		
16		.672		
17		.708		
18		.762		
19		.567		
Uygulama Süreci	20	.630	15.40	.83
	21	.671		
	22	.731		
	23	.687		
	24	.769		
	25	.764		
	26	.584		
	27	.492		

Açıklanan Toplam Varyans = 52.76
Kaiser Meyer Olkin (KMO) = .863
Barlett Sphericity Testi *Ki Kare* = 3403.018
sd = 276
p = .000
Toplam Cronbach's Alpha = .88

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ilgili faktörde bulunan maddelerin çoğunluğunun ölçmeye çalıştığı nitelik dikkate alınarak; 1.faktöre “Kişisel gelişim”, 2.faktöre “Sosyal olgunluk” ve 3.faktöre

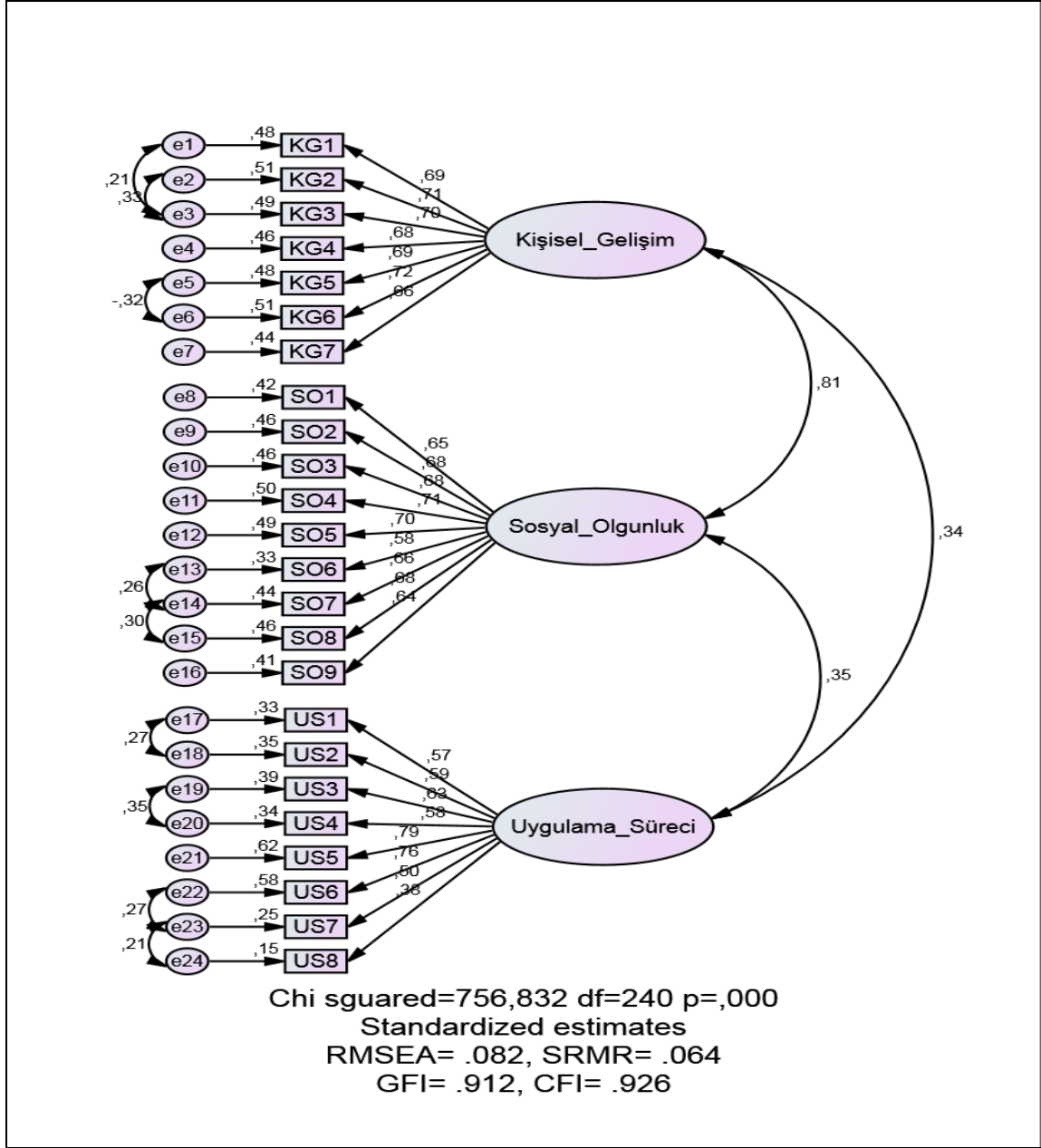
“Uygulama süreci” adlandırmaları yapılmıştır. Ölçekte yer alan maddeler ve faktör adlandırmaları da dikkate alınarak ölçek, “Eğitimde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği” olarak adlandırılmıştır. Birinci faktör 7 maddeden oluşmakta ve faktör yükleri .528 ile .807 arasında iken, ikinci faktör 9 maddeden oluşmakta ve faktör yükleri .564 ile .776 arasında ve üçüncü faktör 8 maddeden oluşmakta ve faktör yükleri .492 ile .769 arasındadır (Tablo 2).

Toplanan verilerin AFA sonucunda elde edilen 24 madde ve 3 faktörden oluşan yapıyı doğrulayıp doğrulamadığını test etmek için DFA uygulanmıştır. Doğrulamayı faktör analizi sonucunda, normalliğin değerlendirilmesi dikkate alındığında, multivariate (Mardia) değerleri açısından kritik oranın (c.r.) 51.92 olduğu ortaya çıkmıştır. Kritik oranı 10’dan büyük maddeler olmadığı için sonraki adımda tüm maddeler analize dâhil edilmiştir. Bu durumda 24 maddeden oluşan “Eğitimde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği”nin doğrulamayı faktör analizinde MI (Modification Indices) değerleri dikkate alınarak yapılan analiz sonucunda uyum değerleri RMSEA=.082; SRMR=.064; χ^2/sd (CMIN/DF)= 3.15; GFI=.912; CFI=.926; AGFI=.890 ve NFI=.897 şeklinde ortaya çıkmıştır. Sınanan modelin yeterliliğini ortaya koymak amacıyla incelenen uyum indekslerine ilişkin kabul edilebilir ve mükemmel uyum değerleri ile DFA’dan elde edilen uyum indeksi değerleri ve bu doğrultuda ortaya çıkan sonuçlar Şekil 1’de gösterilmiştir. Şekil 1’deki uyum indekslerine ilişkin mükemmel ve kabul edilebilir uyum ölçütleri, DFA’dan elde edilen 3 faktörlü modelin uyum düzeyinin yeterli olduğunu ortaya koymaktadır.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla diğer bir deyişle ölçeğin iç tutarlılığını anlayabilmek için, uygulanan güvenilirlik hesaplaması sonucunda tüm ölçeğin güvenilirlik katsayısı olarak Alpha= .88 olarak bulunmuştur. Cronbach-Alpha güvenilirlik katsayısı, ölçeğin test puanları arasındaki iç tutarlılığının bir ölçüsüdür. Bu değer .70 ve üzeri değerde olması test güvenilirliği için yeterli kabul edilmektedir[35]. Ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach-Alpha katsayıları alt boyutlara göre de hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Denek yanıtları, boyutlar çerçevesinde, aritmetik ortalama değerlerine göre, $\bar{x} \leq 1.80$ Kesinlikle Katılmıyorum; $1.81 \leq \bar{x} \leq 2.60$ Katılmıyorum; $2.61 \leq \bar{x} \leq 3.40$ Kararsızım; $3.41 \leq \bar{x} \leq 4.20$ Katılıyorum ve $\bar{x} \geq 4.21$ Kesinlikle Katılıyorum şeklinde düzeyler oluşturulmak suretiyle seçeneklere verilen yanıtlar değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Eğitimde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS ve AMOS paket programları aracılığı ile analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarını ortaya koymak için uygulanan ölçekten elde edilen verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemleri belirlemek amacıyla, normal dağılıma uygunluk analizinde Kolmogrov-Smirnov Z sınaması, verilerin homojenlik durumunu tespit etmek için de Levene sınaması kullanılmıştır. Bu sınamaların sonuçlarına göre, cinsiyet ve yaş değişkenlerinde Independent-Samples t Test; Anabilim dalı değişkeninde Kruskal-Wallis H testi; sınıf

düzeyi ve lise türü değişkenlerinde Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Bu testler sonucunda anlamlı farklılığın hangi denek grupları arasında gerçekleştiğini belirleyebilmek için Least Significant Difference (LSD) test ve Mann-Whitney U testi ile çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır. Ayrıca, ölçeğin doğrulayıcı faktör analizinde model parametrelerinin tahmin edilmesinde maksimum olabilirlik tahmin yöntemi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını incelemek amacıyla; cinsiyet, yaş, anabilim dalı, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü değişkenlerine göre elde edilen bulgular aşağıda sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3.1. Öğretmen Adaylarının Boyutlar Temelinde Genel Görüşlerine Göre Bulgular ve Yorumu

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarına ait betimsel istatistikler incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın “kişisel gelişime” olan katkılarına yönelik tutumları ($\bar{x} = 4.56$) ile, “sosyal olgunluğa” olan katkılarına yönelik tutumları ($\bar{x} = 4.29$) çok üst düzeyde iken, olumsuz ve daha çok sürece ilişkin kaygı ifadelerini içeren “uygulama süreci” boyutuna yönelik tutumlarının ise ($\bar{x} = 3.40$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin yaratıcı dramaya yönelik genel tutumlarının ($\bar{x} = 4.07$) üst düzeyde olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Boyutlar Temelinde Genel Görüşlerine Göre Betimsel İstatistikler

Boyutlar	N	$\bar{X}$	SS	SH	Yorum
<i>Kişisel Gelişim</i>	287	4.56	.47	.03	Çok Üst düzey
<i>Sosyal Olgunluk</i>	287	4.29	.58	.03	Çok Alt düzey
<i>Uygulama Süreci</i>	287	3.40	.86	.05	Orta düzey
<i>Genel Tutum</i>	287	4.07	.50	.03	Üst düzey

3.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının, cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan ilişkisiz örneklem için t testine göre, sosyal olgunluk boyutunda kadın katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}_A = 4.34$) ile erkek katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}_B = 4.19$) arasında kadın katılımcı grubun lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır [$t_{(285)} = 1.99$, $p <$

.05]. Bu bulguya göre sosyal olgunluk boyutuna ilişkin görüşler ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir (Tablo 4).

Hesaplanan Eta Kare değerleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, yaratıcı dramanın sosyal olgunluğa olan katkılarına yönelik görüşleri üzerinde %2'lik bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Eta Kare'nin yorumlanmasında dikkate alınan ölçütlere göre bu anlamlı etkinin düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P	Eta Kare (η^2)
Kişisel gelişim	A) Kadın	187	4.59	.46				
	B) Erkek	100	4.50	.48	285	1.70	.09	-
	Toplam	287						
Sosyal olgunluk	A) Kadın	187	4.34	.52				
	B) Erkek	100	4.19	.67	285	1.99	.03*	.02
	Toplam	287						
Uygulama süreci	A) Kadın	187	3.39	.85				
	B) Erkek	100	3.42	.88	285	-.25	.80	-
	Toplam	287						
Genel tutum	A) Kadın	187	4.10	.47				
	B) Erkek	100	4.02	.54	285	1.26	.21	-
	Toplam	287						

* $p < .05$

Ayrıca, kişisel gelişim [$t_{(285)} = 1.70, p > .05$] ve uygulama süreci [$t_{(285)} = -.25, p > .05$] boyutlarına ilişkin tutumları ile yaratıcı dramaya yönelik genel tutumlarının [$t_{(285)} = 1.26, p > .05$] cinsiyet test puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Tablo 4).

3.3. Yaş Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Yaş değişkeni açısından uygulanan t sınaması sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının; kişisel gelişim [$t_{(285)} = 1.47, p > 0$], sosyal olgunluk [$t_{(285)} = .23, p > 0$], uygulama süreci [$t_{(285)} = 1.80, p > 0$] boyutlarında ve yaratıcı dramaya ilişkin genel tutumlarındaki [$t_{(285)} = 1.34, p > 0$] test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p > 0.05$). Bu bulgu, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumları ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir (Tablo 5).

Katılımcı görüşleri arasında her ne kadar anlamlı farklılık görülmemiş olsa da, yaşı daha az olan öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının hem boyutlar temelinde hem de genel anlamda daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Tutumlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

<i>Boyutlar</i>	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Kişisel gelişim	A) 20 yaş ve daha az	70	4.62	.36			
	B) 21 yaş ve üzeri	217	4.54	.49	285	1.47	.14
	Toplam	287					
Sosyal olgunluk	A) 20 yaş ve daha az	70	4.30	.47			
	B) 21 yaş ve üzeri	217	4.29	.62	285	.23	.82
	Toplam	287					
Uygulama süreci	A) 20 yaş ve daha az	70	3.54	.70			
	B) 21 yaş ve üzeri	217	3.36	.91	285	1.80	.07
	Toplam	287					
Genel tutum	A) 20 yaş ve daha az	70	4.14	.42			
	B) 21 yaş ve üzeri	217	4.05	.52	285	1.34	.18
	Toplam	287					

* $p < .05$

3.4. Anabilim Dalı Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Farklı dört Anabilim Dalı'na göre gruplandırılmış öğrencilerin, yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarına yönelik Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Analiz sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının; kişisel gelişim [$\chi^2_{(3)} = 10.343$, $p < .05$], sosyal olgunluk [$\chi^2_{(3)} = 14.990$, $p < .05$], uygulama süreci [$\chi^2_{(3)} = 8.296$, $p < .05$] boyutlarında ve yaratıcı dramaya ilişkin genel tutumlarında [$\chi^2_{(3)} = 15.170$, $p < .05$] anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar bu farkın, “Okul Öncesi Eğitim” anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile “Sosyal Bilgiler Eğitimi, Fen Eğitimi ve Sınıf Eğitimi” anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adayları arasında olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, söz konusu tüm boyutlarda ve genel anlamda öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarında Anabilim Dalı değişkeninin etkili olduğunu göstermektedir (Tablo 6).

Katılımcı gruplara ait sıra ortalamaları dikkate alındığında da Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören katılımcıların diğer tüm Anabilim Dallarında öğrenim gören katılımcılara

nazaran yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının tüm boyutlarda anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Tutumlarının Anabilim Dalı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı fark (Mann Whitney U)
Kişisel gelişim	A) Okul Öncesi Eğitimi	119	159.58	3	10.343	.02*	A-B A-C A-D
	B) Sosyal Bilgiler Eğitimi	40	118.83				
	C) Fen Eğitimi	32	121.88				
	D) Sınıf Eğitimi	96	122.22				
	Toplam	287					
Sosyal olgunluk	A) Okul Öncesi Eğitimi	119	165.82	3	14.990	.00*	A-B A-C A-D
	B) Sosyal Bilgiler Eğitimi	40	132.15				
	C) Fen Eğitimi	32	117.02				
	D) Sınıf Eğitimi	96	130.89				
	Toplam	287					
Uygulama süreci	A) Okul Öncesi Eğitimi	119	158.58	3	8.296	.04*	A-B A-C A-D
	B) Sosyal Bilgiler Eğitimi	40	135.61				
	C) Fen Eğitimi	32	117.83				
	D) Sınıf Eğitimi	96	133.97				
	Toplam	287					
Genel tutum	A) Okul Öncesi Eğitimi	119	165.57	3	15.170	.00*	A-B A-C A-D
	B) Sosyal Bilgiler Eğitimi	40	131.11				
	C) Fen Eğitimi	32	113.06				
	D) Sınıf Eğitimi	96	132.94				
	Toplam	287					

*p < 0.05

3.5. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucunda; kişisel gelişim [$F_{(2-286)} = 1.54, p > 0.05$], sosyal olgunluk [$F_{(2-286)} = .40, p > 0.05$], uygulama süreci [$F_{(2-286)} = .34, p > 0.05$] boyutlarında ve genel tutumlarında [$F_{(2-286)} = .86, p > 0.05$] katılımcıların sınıf düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumları, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (Tablo 7).

Katılımcı grupların görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmemesine karşın, yaratıcı dramaya yönelik tutumları en yüksek grubun 2.sınıf öğrencilerinin olduğu, en düşük grubun ise 4.sınıf öğrencilerinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark (LSD)
Kişisel gelişim	A) 2.sınıf	52	4.60	Gruplar arası	.665	2	.33	1.54	.22	-
	B) 3.sınıf	120	4.60							
	C) 4.sınıf	115	4.50	Gruplar içi	61.253	284	.22			
	Toplam	287	4.56		61.918	286				
Sosyal olgunluk	A) 2.sınıf	52	4.32	Gruplar arası	.273	2	.14	.40	.67	-
	B) 3.sınıf	120	4.31							
	C) 4.sınıf	115	4.25	Gruplar içi	97.478	284	.34			
	Toplam	287	4.29		97.751	286				
Uygulama süreci	A) 2.sınıf	52	3.47	Gruplar arası	.512	2	.26	.34	.71	-
	B) 3.sınıf	120	3.41							
	C) 4.sınıf	115	3.36	Gruplar içi	212.350	284	.75			
	Toplam	287	3.40		212.862	286				
Genel tutum	A) 2.sınıf	52	4.12	Gruplar arası	.428	2	.21	.86	.42	-
	B) 3.sınıf	120	4.10							
	C) 4.sınıf	115	4.03	Gruplar içi	70.544	284	.25			
	Toplam	287	4.07		70.971	286				

* $p < .05$

3.6. Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucunda; sosyal olgunluk [$F_{(2-286)} = 4.60, p < 0.05$], uygulama süreci [$F_{(2-286)} = 5.45, p < 0.05$] boyutlarında ve genel tutumlarında [$F_{(2-286)} = 6.12, p < 0.05$] istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Birimler arası farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonucunda anlamlı farkın, meslek liselerinden mezun olan katılımcılar ile genel lise ve Anadolu lisesinden mezun olan katılımcılar arasında olduğu görülmüştür. Buna göre, meslek lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının genel lise ve Anadolu lisesinden mezun olan öğretmen adaylarına nazaran yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 8).

Hesaplanan Eta Kare değerleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türlerinin, yaratıcı dramanın sosyal olgunluğa olan katkılarına yönelik tutumları üzerinde %3'lük, uygulama sürecine yönelik tutumları üzerinde %4'lük ve genel tutumları üzerinde de %4'lük bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Eta Kare'nin yorumlanmasında dikkate alınan ölçütlere göre her 3 anlamlı etkinin küçük olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Tutumlarının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark (LSD)	Eta Kare (η^2)
Kişisel gelişim	A) Genel Lise	149	4.53	Gruplar arası	.524	2	.26	1.21	.30	-	-
	B) Anadolu Lisesi	97	4.55								
	C) Meslek Lisesi	41	4.66	Gruplar içi	61.395	284	.22				
	Toplam	287	4.56		61.918	286					
Sosyal olgunluk	A) Genel Lise	149	4.18	Gruplar arası	3.068	2	1.53	4.60	.01*	C-A C-B	.03
	B) Anadolu Lisesi	97	4.16								
	C) Meslek Lisesi	41	4.47	Gruplar içi	94.683	284	.33				
	Toplam	287	4.29		97.751	286					
Uygulama süreci	A) Genel Lise	149	3.38	Gruplar arası	7.869	2	3.93	5.45	.00*	C-A C-B	.04
	B) Anadolu Lisesi	97	3.27								
	C) Meslek Lisesi	41	3.79	Gruplar içi	204.993	284	.72				
	Toplam	287	3.40		212.862	286					
Genel tutum	A) Genel Lise	149	4.07	Gruplar arası	2.933	2	1.47	6.12	.00*	C-A C-B	.04
	B) Anadolu Lisesi	97	3.98								
	C) Meslek Lisesi	41	4.30	Gruplar içi	68.039	284	.24				
	Toplam	287	4.07		70.971	286					

* $p < .05$

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yapılandırmacı yaklaşımın eğitim hayatımıza girmesiyle öğrenci merkezli, ezbercilikten uzak, öğrencinin bilgiye kendisinin ulaştığı, öğretmenin bir rehber olarak rol aldığı yöntem ve teknikler önem kazanmaktadır. Bu yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır. Geleceğin öğretmenlerinin yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının incelendiği bu araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın “kişisel gelişime” ve “sosyal olgunluğa” olan katkılarına yönelik tutumlarının çok üst düzeyde, olumsuz ve daha çok sürece ilişkin kaygı ifadelerini içeren “uygulama süreci” boyutuna yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik genel tutumlarının üst düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başçı ve Gündoğdu[28]’nin çalışmasında özellikle görüşmelerden elde edilen nitel bulgular incelendiğinde, öğretmen adaylarının drama dersine yönelik olarak genelde olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Benzer şekilde Almaz, İşeri ve Ünal[36] da öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algılarının çok üst düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının, “sosyal olgunluk” boyutunda cinsiyetlerine göre kadın katılımcı grubun lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Ancak “kişisel

gelişim” ve “uygulama süreci” boyutlarına ilişkin tutumlar ile yaratıcı dramaya yönelik genel tutumlarının cinsiyet test puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Başçı ve Gündoğdu[28]’nun çalışmasında da öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı fark görülmemiştir. Ancak Polat[37]’ın sınıf öğretmeni adaylarının drama dersi uygulamaları ile ilgili görüşlerini incelediği çalışmasında cinsiyet değişkeni açısından; eleştirel düşünme yeteneğinin gelişmesinde, farklı olaylar ile ilgili birikimler kazanmada, sınıf arkadaşlarıyla daha rahat iletişim kurabilme ve dramayı öğretmenlik hayatında kullanma görüşlerinde kızlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Almaz, İşeri ve Ünal[36]’ın öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algılarını konu edindiği çalışmasında, cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmen adaylarının lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani, kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Çetingöz[38]’ün çalışmasında da okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeylerinin kızlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Başka bir ifadeyle, kız öğrencilerin özyeterlik düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Söz konusu araştırma bulguları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Yaş değişkenine göre farklılaşma olup olmadığının belirlenebilmesi için gerçekleştirilen analizler; öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumları ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermiştir. Katılımcı görüşleri arasında her ne kadar anlamlı farklılık görülmemiş olsa da, yaşı daha az olan öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının hem boyutlar temelinde hem de genel anlamda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının anabilim dalı değişkenine göre; kişisel gelişim, sosyal olgunluk, uygulama süreci boyutlarında ve yaratıcı dramaya ilişkin genel tutumlarında farklılaştığı görülmüştür. Bu bulgu, söz konusu tüm boyutlarda ve genel anlamda öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarında Anabilim Dalı değişkeninin etkili olduğunu göstermiştir. Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören katılımcıların diğer tüm Anabilim Dallarında öğrenim gören katılımcılara nazaran yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının tüm boyutlarda anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu tür bir anlamlı farklılığın ortaya çıkmasında, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı’nda oyun ve dramaya yönelik derslerin ve etkinliklerin daha yoğun olmasının daha olumlu tutumların gelişmesinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Benzer bir çalışmayı okul öncesi eğitimi öğretmen adayları üzerinde yapan Çetingöz[38] ise, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz güvenlerinin “iyi” seviyelerde olduğunu tespit etmiştir. Başçı ve Gündoğdu[28]’nun çalışmasında anabilim dallarına göre drama dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın Fen Bilgisi Öğretmenliği ile Türkçe Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği ana bilim

dalları arasında, Fen Bilgisi öğretmenliği öğretmen adayları lehine; Türkçe Öğretmenliği ile Okul Öncesi Öğretmenliği ana bilim dalları arasında, Okul Öncesi Öğretmenliği öğretmen adayları lehine; Sınıf Öğretmenliği ile Okul Öncesi öğretmenliği ana bilim dalları arasında ise Sınıf Öğretmenliği öğretmen adayları lehine olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Katılımcı grupların görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmemesine karşın, yaratıcı dramaya yönelik tutumları en yüksek grubun 2.sınıf öğrencilerinin olduğu, en düşük grubun ise 4.sınıf öğrencilerinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Susar Kırmızı ve Saygı[39]'nın çalışmasında da sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algıları arasında sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bu sonuç Almaz, İşeri ve Ünal[36]'ın yaptığı çalışmayla benzerlik göstermektedir. Söz konusu çalışmada da sınıf Öğretmeni adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algıları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. Bu farklılık 1-3. sınıflar ile 1-4. sınıflar arasında 1. sınıflar aleyhine, 2-3. sınıflar ile 2-4. sınıflar arasında 2. sınıflar aleyhine olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu farkın anlamlı olmasının nedeni 3. ve 4. sınıflarda drama dersinin olmasına bağlanılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumları mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Meslek lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının genel lise ve Anadolu lisesinden mezun olan öğretmen adaylarına nazaran yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur:

- Öğretmen adayları yaratıcı dramayla ilgili seminer, kurs ve atölye çalışmalarına katılmaları konusunda yönlendirilmelidir.
- Okul Öncesi Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Fen Eğitimi ve Sınıf Eğitimi öğretmen adayları arasında yapılan karşılaştırma sonucunda Okul Öncesi Öğretmenliği adayları lehine bir fark olması nedeniyle, drama derslerinin bazı bölümler için zorunlu ders bazı bölümler için seçmeli ders olduğu bilgisi de göz önünde bulundurularak, bütün bölümlerin eğitim öğretim planlarında zorunlu drama derslerinin konması sağlanmalıdır. Eğitim fakültelerinde yaratıcı dramaya yönelik ders sayıları artırılmalı ve diğer alanlarla işbirliği konusunda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- Bu çalışma sadece Dicle Üniversitesi ile sınırlı tutulmuştur. Diğer üniversitelerdeki öğretmen adaylarının da yaratıcı dramaya yönelik tutumları incelenebilir.

Kaynakça

- [1] Can-Yaşar, M. & Aral, N. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 70-90.
- [2] Albayrak, M. & Şimşek, T. (2010). *Okul öncesi ve 1.sınıf öğretmenleri için okul öncesinde drama ile matematik öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları
- [3] San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 2(7), 148-160.
- [4] Adıgüzel, Ö. (2010). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- [5] Üstündağ, T. (2002). *Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü*. Ankara: Pegem Yayınları.
- [6] Brewer, J.A. (2007). *Introduction to early childhood education: Preschool through primary grades (Sixth Edition)*. Boston-U.S.A.:Pearson Education,Inc.
- [7] Chiriga, L. J. (1997). Creative dramatics as an effective strategy. Master's thesis, Virginia University, ABD.
- [8] San, İ. (2002). *Yaratıcı drama-eğitsel boyutları*, (Ed: Ö. Adıgüzel), *Yaratıcı drama (1985-1995 Yazılar)*. I. Cilt, 81-90, Ankara: Natürel Kitap Yayıncılık.
- [9] Güneysu, S. (2002). *Eğitimde drama*, (Ed: Ö. Adıgüzel), *Yaratıcı drama (1985-1995 Yazılar)*. Ankara: Natürel Kitap Yayıncılık.
- [10] Topdal, E. B. (2004). İletişim ve eğitimde yaratıcı drama süreci. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 54-55.
- [11] Akar, R. & Adıgüzel, H. Ö. (2010). *Eğitimde alternatif bir öğretim yöntemi drama. Yaratıcı Drama*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- [12] Turner, H., Mayall, B. Dickinson, R., Clark, A. Hood, S., Samuels, J. & Wiggings, M. (2004). *An evaluation of the National Theatre’s drama work in primary schools*. Social Science Research Unit Institute of Education University of London.
- [13] Yaffe, S. (1989). Drama as a teaching tool. *Educational Leadership*, 46(6), 29-35.
- [14] Mantione, R. & Smead, S. (2003). *Weaving through words: using the arts to teach reading comprehension strategies*. International Reading Association: Delaware, the USA.
- [15] Rances, J. N. (2005). *Student perceptions of improving comprehension through drama as compared to poetry and fiction in college English freshman composition courses*. Ph. D. thesis, Widener University, Chester, PA.
- [16] McCaslin, N. (1990). *Creative drama in the classroom*. Londra: Longman.
- [17] Ömeroğlu, E. (1990). *Okul öncesi öğretmenin niteliğinin geliştirmesinde yaratıcı drama eğitiminin rolü eğitimde nitelik geliştirme*. Eğitimde Arayışlar Sempozyumu: Ankara Kültür Koleji Yayınları, No:1.

- [18] Scher, A. & Verrall, C. (1975). *100+Ideas for Drama*. England: Clays Ltd.
- [19] Şimşek, T. & Topal, Y. (2006). Türkçe eğitiminde drama ve özgün uygulama örnekleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 277-297.
- [20] Kavcar, C. (1985). Örgün eğitimde dramatisasyon. *Eğitim ve Bilim*, TED Yayınları, 56, 32-41.
- [21] Öztürk, M. (2011). Yapılandırmacı eğitimde dramanın yeri ve önemi. *Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Sempozyumu Bildiri Kitabı*, İstanbul.
- [22] Okvuran, A. (1994). Çağdaş insanı yaratmada yaratıcı drama eğitiminin önemi ve empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(1), 185-194.
- [23] San, İ. (1989). *Eğitimde yaratıcı drama*. (Ed: Ö. Adıgüzel), *Yaratıcı drama (1985-1995 Yazılar)*. Haziran 2002, Cilt 15, 57-69, Ankara: Natürel Kitap Yayıncılık.
- [24] Genç, N. (2003). Eğitimde yaratıcı dramanın alımlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 196-205.
- [25] Açıkgöz-Ün, K. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- [26] Tekerek, N. (2007). Yaratıcı dramanın özgürlüğü, alışkanlıkların kalıpları ve bir uygulama örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 189-219.
- [27] Koç, İ. (2013). Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kırşehir Üniversitesi, Kırşehir.
- [28] Başcı, Z. & Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk üniversitesi örneği. *İlköğretim Online*, 10(2), 454-467.
- [29] Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık Ofset.
- [30] Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (20. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- [31] Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-16.
- [32] Okvuran, A. (2000). Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [33] Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2005). *SPSS for intermediate statistics; Use and interpretation (2nd Ed.)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- [34] Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- [35] Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (17.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- [36] Almaz, G., İşeri, K. & Ünal, E. (2014). Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algılarının incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2(3), 48-65.

- [37] Polat, H. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının drama dersi uygulamaları ile ilgili görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 75-99.
- [38] Çetingöz, D. (2012). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 131-142.
- [39] Susar-Kırmızı, F. & Saygı, C. (2015) Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 739-750.